

Forskerforbundets studentpolitikk

Innhold

Innledning.....	2
Studiefinansiering og velferd	2
Psykisk helse	3
Studentboliger	3
Studentdemokrati og medbestemmelse	3
Lærings- og arbeidsmiljø	4
Retningslinjer for KI-bruk i høyere utdanning.....	4
Kvalitet i høyere utdanning	5
Kilder.....	5

Innledning

Lik rett til utdanning er et grunnleggende prinsipp i norsk utdanningspolitikk. Utdanning, forskning og kompetanse er avgjørende for verdiskaping, demokratisk deltakelse og velferd. Et høyt utdanningsnivå styrker både økonomisk vekst og omstillingsevne i arbeidslivet.

Universitetene og høyskolene har ansvar for å levere kunnskap av høy kvalitet og utdanne fremtidens arbeidstakere. Akademisk frihet er en forutsetning for et levende demokratisk samfunn og for utdanningens relevans.

Forskerforbundet Student arbeider for kvalitet i høyere utdanning og for å ivareta studentenes interesser. Studentene er en del av det akademiske fellesskapet og skal bli fremtidens forskere, undervisere og fagpersoner – derfor må deres stemme bli hørt. Gjennom samarbeid, inkludering og dialog bygger vi en kunnskapssektor der både studenter, ansatte og institusjoner står sterkere sammen.

Teksten er en sammenfatning av Forskerforbundets politikk som berører studenter, hentet fra verdiplattformen, arbeidsprogrammet, politiske dokumenter, høringsuttalelser og innspill fra studentutvalget og studentstyret. Dette dokumentet danner grunnlag for Forskerforbundet Students politikkutvikling og påvirkningsarbeid for og med studenter.

Studiefinansiering og velferd

I Norge er det lik rett til utdanning, og offentlig høyere utdanning skal derfor være gratis for alle. Studiefinansieringen som tilbys må gjøre det mulig for alle å studere, uavhengig av livsfase og nasjonalitet. God studiefinansiering er viktig for å sikre like rettigheter for alle uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn, mangfold, studieprogresjon og for å hindre frafall i høyere utdanning. En mangfoldig kunnskapssektor kan bidra til å styrke forskningsmiljøene.

Studiefinansieringen må speile at høyere utdanning er en fulltidsbeskjeftigelse. Det bør ikke være nødvendig for studenter å jobbe ved siden av studiene for å få endene til å møtes. Manglende økonomisk støtte skaper sosiale skiller og påvirker studentenes helse og studieprogresjon negativt. Tiltak som utveksling og internasjonalisering kan bidra til å sikre global konkurransedyktighet, gjennom arbeidstakere og studenter med internasjonal kunnskap og verdensomfattende erfaring.

Forskerforbundet Student mener at:

- Statlige studiestøtteordninger skal inkludere finansiering tilsvarende 1,5 G årlig fordelt over 11 måneder.
- Gratisprinsippet skal gjelde alle studenter, uavhengig av nasjonalitet.
- Utgifter til praksis og obligatoriske aktiviteter skal dekkes av stipend eller institusjonen.
- Gjennomgå støtteordninger for studenter med barn og eldre studenter slik at de bedre reflekterer faktiske levekostnader, familiesituasjon og forsørgeransvar.

Psykisk helse

Økonomisk press, krav om deltidsarbeid, prestasjonspress og ytre forhold kan påvirke studentenes psykiske helse negativt. Ifølge SSBs levekårsundersøkelse fra 2021 jobber 66 % av heltidsstudentene ved siden av studiene, og bruker i gjennomsnitt 50 timer per uke på studier og arbeid kombinert. Samtidig har andelen som vurderer sin helse som god, falt fra 89 % i 2010 til 69 % i 2021, og at 3 av 10 studenter rapporterer lav livstilfredshet, særlig blant unge heltidsstudenter og de som bor alene (SSB 2022). SHoT-undersøkelsen fra 2023 viser til at en av tre studenter (33,9%) sliter med psykiske plager (Sivertsen & Johansen, 2023).

På bakgrunn av de ovennevnte funnene anbefaler Forskerforbundet Student at:

- Studiesteder etablerer lavterskeltilbud for psykologisk hjelp der det ikke finnes.
- Informasjon om hjelpetjenester og kontaktpersoner skal synliggjøres bedre.
- Det utarbeides en nasjonal strategi for studenters psykiske helse.
- Fadderuken skal i hovedsak være gratis og åpent for alle nye studenter.

Studentboliger

Tilgang på rimelige studentboliger er avgjørende for studentenes trivsel, økonomi og studiefokus. Ifølge Norsk Studentorganisasjon (2024) mangler 14 000 boliger, og målet er at én av fem studenter skal få tilbud om studentbolig.

Forskerforbundet Student mener at:

- Det må satses kraftig på bygging av flere boliger gjennom studentsamskipnadene.
- Leienivået må holdes på et nivå som gjør det mulig å studere uten deltidsarbeid.
- Kommuner og utdanningsinstitusjoner må samarbeide om areal og regulering, slik at det legges bedre til rette for rask og målrettet utbygging av studentboliger.

Studentdemokrati og medbestemmelse

Styrket studentdemokrati og reell medbestemmelse gir studentene en tydelig stemme i utformingen av egen utdanning, og bidrar til økt tilhørighet og lavere frafall. Tall fra NTB (2025) viser at 13,7 prosent av studentene ikke oppnådde studiepoeng i løpet av studieåret 2023/2024. Det tilsvarer over 43 000 studenter – et alvorlig signal om at mange faller fra eller ikke finner fotfeste i studiene.

For å møte denne utfordringen foreslår Forskerforbundet Student tiltak som styrker studentenes tilknytning til fagmiljøene og gir rom for engasjement og medbestemmelse:

- Felles “demokrati-time” ved institusjonene som gir rom for studentpolitisk arbeid, som f.eks. en fast time i timeplanen eller med frikjøp av tid.

- Tidlig og meningsfull involvering i fagmiljøene, samt institutt og fakultet – allerede fra første studiedag.
- Mentorordning for nye studenter, der eldre studenter bidrar til faglig og sosial integrering i starten av studiet.

Lærings- og arbeidsmiljø

Trivsel er en viktig forutsetning for et godt lærings- og arbeidsmiljø. Kvalitet i undervisning henger sammen med tilgang til funksjonelle undervisningslokaler, digitale ressurser og gode arbeidsplasser. Studentene har rett til et godt fysisk arbeidsmiljø og et trygt og stimulerende psykososialt miljø.

Forskerforbundet Student ønsker at:

- Varslingssystemer som er brukervennlige og tilgjengelige ved alle studiestedene skal være obligatorisk og kjent for alle studenter.
- Tilstrekkelig og systematisk veiledning for å sikre læringsutbytte.
- Klar og tydelig informasjon før studiestart om studiets format (digitalt/fysisk/hybrid).
- Et sterkt læringsmiljø bygges gjennom aktivt studentengasjement. Studiestedene skal derfor legge til rette for inkluderende møteplasser som fremmer samarbeid, kunnskapsdeling og sosial tilhørighet. Faglige prosjekter, mentorordninger, fagkvelder og sosiale arrangementer er viktige virkemidler for å skape et engasjerende og dynamisk studiemiljø.

Retningslinjer for KI-bruk i høyere utdanning

Digitale verktøy skal brukes som et supplement, ikke en erstatning, for fysisk undervisning og vurderingsformer. Utviklingen av blant annet KI-verktøy har et stort potensial for å styrke høyere utdanning, men det forutsetter at bruken reguleres og at ansatte og studenter får nødvendig kompetanse. Eksamen og vurderingsformer må tilpasses, og nasjonale retningslinjer er avgjørende for å sikre etisk og pedagogisk forsvarlig bruk av digitale verktøy.

Forskerforbundet Student mener at:

- Det må utarbeides nasjonale retningslinjer for KI-bruk i høyere utdanning med de samme vilkårene ved hvert studiested.
- Studenter skal få opplæring i forsvarlig bruk av KI relevant for studieprogrammet og eksaminering-situasjoner.
- Bruken av KI må forankres i fagmiljøene og skje på en etisk og pedagogisk forsvarlig måte

Kvalitet i høyere utdanning

Overopptak av studenter har i mange tilfeller gått på bekostning av undervisningskvaliteten. Dagens insentiv-ordning belønner kvantitet fremfor kvalitet, og dette må endres. Undervisningen i høyere utdanning skal være forskningsbasert, og faglig kvalitet må stå i sentrum for utviklingen av studieprogrammer og læringsmiljøer.

Forskerforbundet Student anbefaler derfor:

- Bruk av eksterne sensorer for å styrke faglig kvalitet og sikre uavhengig vurdering.
- Nasjonale vurderingskriterier for å sikre lik faglig standard mellom institusjonene.
- Bedre tilgang til karriereveiledning og praksisplasser, slik at studenter får relevant erfaring og støtte i overgangen til arbeidslivet.
- Økt samhandling med relevante arbeidsgivere, blant annet gjennom karrieredager og praksisordninger.
- Det bør utarbeides strengere krav til å oppnå og bevare universitetsstatus.
- NOKUT bør involvere studentperspektivet i større grad.
- Studenters rettssikkerhet skal i større grad styrkes, gjennom blant annet mer støtte til, og synliggjøring av, studentombudet ved utdanningsinstitusjonene.
- Prioritere tiltak som styrker læringsutbytte, reduserer frafall og fremmer verdiskaping.

Kilder:

Norsk studentorganisasjon (2024), *Studentboliger og velferd 2025*. Hentet fra: <https://student.no/aktuelt/statsbudsjettet-2025/statsbudsjett-2025-studentboliger-og-velferd>

NTB. (2025). *Over 43.000 studenter tok ingen studiepoeng i fjor*. Hentet fra Utdanningsnytt: <https://www.utdanningsnytt.no/hoyere-utdanning-innenriks-ntb/over-43000-studenter-tok-ingen-studiepoeng-i-fjor/457373>

Sivertsen, B., & Johansen, M. S. (2023). *SHoT 2023 tilleggssundersøkelse om psykiske lidelser blant studenter*. Studentsamskipnaden SiO. Hentet fra: <https://studenthelse.no/>

Statistisk sentralbyrå. (2022). *Studenters levekår 2021*. SSB-rapport 2022/30. Hentet fra: <https://ssb.brage.unit.no/ssb-xmlui/handle/11250/3041360>